

Opinia
o ustawie o zmianie ustawy o pomocy społecznej
(druk nr 662)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa stanowi realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2007 r., sygn. akt P 28/06 (Dz. U. Nr 209, poz. 1519). Trybunał orzekł, że art. 150 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728, z późn. zm.), w zakresie w jakim wyłącza stosowanie art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.) do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 maja 2004 r., jest niezgodny z art. 2 oraz z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z dniem 1 maja 2004 r. weszła w życie ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. *nowa*), która uchyliła ustawę z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (*stara*). Na podstawie art. 27 *starej* ustawy z 1990 r. przysługiwał zasiłek stały osobie zdolnej do pracy, ale niepozostającej w zatrudnieniu ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji, polegającej na bezpośredniej, osobistej pielęgnacji i systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym, rehabilitacyjnym oraz edukacyjnym, jeżeli dochód rodziny nie przekraczał określonego w ustawie, a w stosunku do dziecka orzeczono niepełnosprawność wraz z określonymi wskazaniem ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.). *Nowa* ustawa o pomocy społecznej z 2004 r. przewidywała wprawdzie wśród katalogu świadczeń *zasiłek stały*, ale jako świadczenie innego rodzaju. Z dniem 1 maja 2004 r. w systemie prawnym nastąpiły

zmiany nie tylko dotyczące pomocy społecznej, lecz także w systemie świadczeń rodzinnych - weszła w życie ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, na podstawie której przyznaje się *świadczenie pielęgnacyjne* (art. 17), mające generalnie podobny charakter jak *zasilek stały* przysługujący na podstawie *starej* ustawy o pomocy społecznej (tj. dla osoby rezygnującej z zatrudnienia w celu opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności, jednak kryteria jego przyznania nie są tożsame z występującymi w *starej* ustawie o pomocy społecznej z 1990 r.). Art. 58 ustawy o świadczeniach rodzinnych stanowi przepis przejściowy w stosunku do osób uprawnionych do zasiłku stałego na podstawie *starej* ustawy o pomocy społecznej w związku z wprowadzaniem uregulowaniami ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Art. 150 *nowej* ustawy o pomocy społecznej, został zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny, ponieważ różnicował osoby, które spełniały warunki do przyznania *zasiłku stałego* na podstawie *starej* ustawy o pomocy społecznej i złożyły wniosek o jego przyznanie przed dniem 1 maja 2004 r., w zależności od tego czy decyzję ostateczną o przyznaniu *zasiłku* wydano do dnia 30 kwietnia 2004 r. Po tym terminie art. 150 nakazywał stosować przepisy *nowej* ustawy z 2004 r., która nie przewidywała już takiego świadczenia. Jeżeli więc spełniający przesłanki z art. 27 ust. 1 *starej* ustawy o pomocy społecznej, złożył wniosek o świadczenie i decyzja została wydana – otrzymał *zasilek stały* oraz *świadczenie pielęgnacyjne* na zasadach art. 58 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Jednak jeżeli osoba uprawniona wniosek o *zasilek stały* złożyła, ale przed dniem 1 maja 2004 r. nie uzyskała decyzji organu pierwszej instancji lub, uzyskawszy ją, wniosła od niej odwołanie i nie zapadła decyzja organu drugiej instancji w w/w terminie, została pozbawiona możliwości realizacji swojego prawa.

Konsekwencją orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy obowiązującej (z dniem 13 listopada 2007 r. - dzień opublikowania wyroku) normy prawnej zawartej w art. 150 *nowej* ustawy o pomocy społecznej z 2004 r., nakazującej stosowanie jej przepisów do postępowań wszczętych i niezakończonych (przyznanie *zasiłku stałego*) przed dniem 1 maja 2004 r.

Ustawa zrównuje sytuację prawną podmiotów, które złożyły wniosek o przyznanie *zasiłku stałego*, lecz do dnia 30 kwietnia 2004 r. nie uzyskały ostatecznej decyzji przyznającej *zasilek*, z podmiotami, które uzyskały taką decyzję we wskazanym wyżej terminie.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy stanowił przedłożenie rządowe. Pierwsze czytanie przeprowadzono w sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Wprowadzono poprawkę redakcyjną (stylistyczną).

Powstaje jedynie pytanie dotyczące osób, którym zostanie przyznany zasiłek stały i zastosowania wobec nich art. 58 ustawy o świadczeniach rodzinnych (art. 2 ust. 3 i 4 ustawy zawartej w druku 662), nie spełniających warunków do przyznania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych - do kiedy przyznaje się im zasiłek pielęgnacyjny, w sytuacji gdy nie otrzymały świadczenia pielęgnacyjnego (art. 2 ust. 3 mówi o osobie, która *otrzymała zasiłek stały*, jej właśnie zostaje ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, nie dłużej niż do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, za który osoba *otrzymała* świadczenie pielęgnacyjne)?

Bożena Langner

Główny legislator